XV KRAJOWY ZJAZD DYREKTORÓW SZKÓŁ I PLACÓWEK ORAZ PREZESÓW STOWARZYSZEŃ NOSZĄCYCH IMIONA UPAMIĘTNIAJĄCE ZESŁAŃCÓW SYBIRU, WROCŁAW, 27-29 MAJA 2026

Hasło przewodnie:

Pamięć Pokoleń. Wrocławskie Dzieci Sybiru.

Organizatorzy:

- Szkoła Podstawowa nr 71 im. Zesłańców Sybiru we Wrocławiu-

Dyrektor Leszek Wesołowski

- Związek Sybiraków Oddział we Wrocławiu – Prezes płk w st. spocz. dr Ryszard Janosz
- Stowarzyszenie Pamięci Zesłańców Sybiru – Prezes Antonina Kużaj
- Ośrodek „Pamięć i Przyszłość"/Centrum Historii Zajezdnia – Dyrektor dr Andrzej Jerie
- Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego – Dyrektor Dorota Feliks

Patronat honorowy:

- Zarząd Główny Związku Sybiraków we Wrocławiu
- Prezydent Miasta Wrocławia, Jacek Sutryk
- Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych
- Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Paweł Gancarz
- Dolnośląska Kurator Oświaty, Ewa Skrzywanek

Partnerzy wydarzenia:

- Urząd Miejski Wrocławia. Departament Edukacji
- Rada Rodziców w Szkole Podstawowej nr 71 im. Zesłańców Sybiru we Wrocławiu
- Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu

Patronat medialny:

- TVP I info
- TVP 3 Wrocław
- Gazeta Wrocławska.pl
- Vector A Studio Design Czesław Zubelewicz
- Radio Wrocław
- radio Wrocław Kultura
- Radio RAM

Zjazdy Sybiraków oraz Szkół, Placówek i Stowarzyszeń związanych z tematyką zsyłek milionów Polaków na Syberię zostały zapoczątkowane w 2011 roku przez Pana Kazimierza Korczyńskiego, Prezesa Oddziału Związku Sybiraków w Nowym Sączu. Ta piękna tradycja trwa już kilkanaście lat i służy czczeniu i utrwalaniu pamięci naszych Rodaków wyrwanych z rodzinnej ziemi i wywiezionych na wschód carskiej Rosji/Związku Sowieckiego, gdzie przyszło im żyć w nieludzkich warunkach, przetrwać lub zginąć. Wielu z nich nie wróciło, zostało tam na zawsze. Część polskich Zesłańców przeżyła dzięki wierze, patriotyzmowi oraz miłości swoich Rodziców, ich męstwu i niezłomnemu dążeniu do powrotu do Ojczyzny.

Szkoły mają obowiązek przekazywać wiedzę na temat tych wydarzeń, wpajać młodym pokoleniom szacunek i miłość do polskiej historii, do Polaków, którzy cierpieli, ginęli i walczyli o wolną Ojczyznę. Coroczne Zjazdy poświęcone Sybirakom służą temu celowi, utrwalają w sercach i umysłach młodych Polaków pamięć o niezłomnym trwaniu i walce o wolną Polskę.

Szkoły i Stowarzyszenia, które noszą imiona upamiętniające Zesłańców Sybiru troszczą się o pielęgnowanie pamięci o tamtych ludziach i wydarzeniach, o codziennym trudzie- wytrzymać, przetrwać, uratować dzieci, wrócić do Polski.

PRZEBIEG ZJAZDU

Wtorek, 26 maja 2026 r.

Zjazd zainaugurowano przyjazdem zaproszonych gości do hotelu Ibis (Plac Konstytucji 3 Maja 3). Na miejscu odbyło się zakwaterowanie oraz rejestracja uczestników, którą koordynowali oddelegowani nauczyciele ze Szkoły Podstawowej nr 71 we Wrocławiu.

Środa, 27 maja 2026 r.

- **Godz. 10:30** – Przyjazd uczestników Zjazdu do Centrum Historii Zajezdnia.
- **Godz. 11:00** – Oficjalne otwarcie uroczystości. Zgromadzonych gości powitał dyrektor CH Zajezdnia, dr Andrzej Jerie, który przybliżył historyczną rolę tego miejsca – od XIX-wiecznej zajezdni tramwajowej, przez robotnicze strajki lat 80. XX wieku przeciwko władzy komunistycznej, aż po funkcję nowoczesnego, multimedialnego centrum edukacyjnego.

W imieniu organizatorów i współgospodarzy głos zabrał płk w st. spocz. dr Ryszard Janosz – Prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków we Wrocławiu,

W dalszej części głos zabrali zaproszeni goście honorowi oraz przedstawiciele władz państwowych i oświatowych:

- Michał Syska – Zastępca Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Patron Honorowy XV Zjazdu Sybirackiego,
- Ewa Skrzywanek – Dolnośląska Kurator Oświaty,
- Kordian Borejko – Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków,
- Roman Janik – Wiceprezes Wrocławskiego Oddziału Związku Sybiraków, najstarszy żyjący we Wrocławiu Zesłaniec Sybiru.

Wśród zgromadzonych gości powitano również licznych reprezentantów instytucji naukowych, kulturalnych i społecznych, w tym: Ewę Szczęch (Dyrektor Wydziału ds. Szkół Podstawowych i Specjalnych Urzędu Miejskiego Wrocławia), Magdalenę Wdowiak-Urbańczyk (Dyrektor Departamentu Spraw Społecznych), Dorotę Kozak-Rybską (WCRS),

Wojciecha Trębacza (Naczelnika Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN), Aldonę Mikucką (Kierownik Działu Programowego Zakładu Narodowego im. Ossolińskich), Piotra Bosko (Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku), dr. Filipa Wolańskiego (Uniwersytet Wrocławski), Leokadię Wieczorek (Towarzystwo Miłośników Wrocławia, znaną jako „Babcia Lodzia"), Wojciecha Olenderka (Wiceprezesa Związku Inwalidów Wojennych RP) oraz dr Marka Kosendiaka (reprezentanta CH Zajezdnia i członka Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru).

Główne wystąpienia i przesłanie Zjazdu

Minister Michał Syska złożył serdeczne podziękowania wszystkim osobom oraz instytucjom angażującym się w upamiętnianie losów Sybiraków i świadczącym im codzienne wsparcie socjalne. Za te działania podziękował mu Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków, Kordian Borejko. Minister Syska podkreślił jednocześnie, że odchodzenie ostatnich naocznych świadków historii nakłada na współczesne szkoły ogromną odpowiedzialność za ciągłe przekazywanie tej wiedzy młodym pokoleniom.

Dyrektor Ewa Szczęch, witając zebranych w imieniu Prezydenta Wrocławia Jacka Sutryka, zaznaczyła: *„Nie możemy zapomnieć o historii Sybiraków – to kluczowa rola szkół. Idziemy w przyszłość, ale nie zapominajmy o przeszłości"*.

W swoim ponownym, niezwykle poruszającym przemówieniu Prezes Kordian Borejko przypomniał, że w tym roku mija 86. rocznica pierwszych masowych deportacji obywateli polskich w głąb ZSRR. Przywołał tragiczne losy polskiej elity i oficerów zamordowanych w Katyniu, Charkowie, Miednoje i Twerze. Przypomniał, że w latach 1940–1941 miały miejsce cztery fale masowych wywózek (łącznie z późniejszymi było ich sześć), które objęły około 1 350 000 Polaków. Prezes Borejko w sposób szczególny wyeksponował heroiczną rolę polskich matek – to ich niezłomna wiara, miłość i nadludzki wysiłek ocaliły życie dzieci. Matki na „nieludzkiej ziemi" dzieliły się ze swoimi dziećmi ostatnim kęsem chleba, potajemnie uczyły języka polskiego, religii oraz patriotyzmu, przekazując kolejnym pokoleniom potęgę polskiego ducha. Podkreślił również, że koniec II wojny światowej nie przyniósł Polsce pełnej wolności, lecz stał się początkiem nowej zależności. Swoje wystąpienie zakończył apelem do rodaków o narodową zgodę i jedność, przywołując słowa Cypriana Kamila Norwida: *„Ojczyzna to wielki, zbiorowy obowiązek"*, a także puentując: *„Pamięć i prawda chronią. Cześć i chwała bohaterom, wieczna pamięć ofiarom"*.

Wręczenie odznaczeń i wyróżnień

W imieniu Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych (Lecha Parella), minister Michał Syska wręczył Medal „Pro Patria" Burmistrzowi Oławy, Tomaszowi Frischmannowi, doceniając jego wkład w popularyzację historii zsyłek.

Z kolei Złotą Odznakę Honorową Związku Sybiraków za wybitne zasługi dla funkcjonowania organizacji i budowania jej pozytywnego wizerunku w kraju otrzymał dr ppłk Rafał Jarosz.

Ponadto Wiesława Ćwiklińska (Dyrektor Departamentu Edukacji w Białymstoku) przekazała na ręce wrocławskiej Dyrektor Ewy Szczęch list gratulacyjny za wieloletnią, konsekwentną działalność na rzecz krzewienia pamięci historycznej o Zesłańcach Sybiru.

Część oficjalną zwieńczyło wystąpienie Wacława Kwiecińskiego (Sekretarza Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Wałbrzychu), który odczytał swój przejmujący wiersz pt. *„Stracone dzieciństwo"*, dedykowany Dzieciom Sybiru.

Część edukacyjno-warsztatowa i zwiedzanie

W kolejnej części spotkania prelegentki Centrum Historii Zajezdnia – Ewa Woźniak-Wawrzyniak oraz Joanna Gardecka – zaprezentowały nowoczesną ofertę edukacyjną placówki. Omówiono dwa główne panele:

1. „Doświadczenie, emocje i kultura" – dotyczący edukacji historycznej i realiów życia w okresie PRL.
2. „Gry edukacyjne na temat Golgoty Wschodu" – przybliżający losy Polaków od czasów carskich wywózek po II wojnę światową.

Następnie uczestnicy zostali podzieleni na grupy i wzięli udział w zajęciach symultanicznych. Pierwsza grupa zwiedzała wystawę główną Centrum Historii Zajezdnia, podczas gdy druga uczestniczyła w pokazach filmowych dedykowanych Golgocie Wschodu oraz wybitnym Polakom, którzy wnieśli istotny wkład w rozwój kultury i nauki na Syberii (m.in. Benedykt Dybowski, Aleksander Czekanowski, Jan Czerski, Ignacy Sobieszczański, Alfons Kozieł-Poklewski). Po zakończeniu paneli grupy zamieniły się miejscami.

- **Godz. 14:30** – Przejazd uczestników autokarem na ul. Wittiga w celu zwiedzenia **Sanktuarium Golgoty Wschodu**, otwartego w nowej odsłonie w 2023 roku (idea tego szczególnego miejsca we Wrocławiu pamięci o Zesłańcach Sybiru narodziła się w 1993 roku z inicjatywy o. Stanisława Golca). Goście zobaczyli trzy integralne części kompleksu: Ścianę Pamięci, Kaplicę Sybiracką oraz Wystawę Golgota Wschodu.

- **Godz. 17:00 – 18:00** – Powrót do Szkoły Podstawowej nr 71 na obiadokolację.

- **Wieczór** – Wspólne zwiedzanie zabytkowego Starego Miasta we Wrocławiu przez zaproszonych gości z udziałem przewodników z Towarzystwa Miłośników Wrocławia.

Czwartek, 28 maja.

- **Godz. 9:00** – W sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 71 we Wrocławiu rozpoczęło się uroczyste spotkanie pod hasłem „Pamięć Pokoleń".

Uroczystość zainaugurował program artystyczny przygotowany przez uczniów i nauczycieli placówki. Część oficjalną otworzył symboliczny taniec dzieci z biało-czerwonymi wstążkami, po którym na scenie pojawili się uczniowie wcielający się w postacie Dzieci Sybiru. Poruszającym momentem było odczytanie autorskiego wiersza o Sybirakach przez Hanię Malińską, uczennicę klasy IVc.

Zgromadzonych na XV Zjeździe gości powitał Dyrektor SP nr 71, Leszek Wesołowski. W swoim przemówieniu odniósł się do niezłomności, głębokiej wiary oraz nadludzkiej woli przetrwania Polaków transportowanych na Sybir w nieludzkich warunkach. Przypomniał dramatyczne szlaki, którymi Zesłańcy wracali do Ojczyzny – wiodące m.in. przez Iran, Indie, Meksyk, Nową Zelandię, Afrykę i Kanadę. Zwracając się bezpośrednio do Sybiraków obecnych na sali, Dyrektor Wesołowski podkreślił: *„Jesteście u siebie. Dziękujemy, że jesteście z nami"*.

Następnie głos zabrali:

Kordian Borejko – Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków, który wyraził wdzięczność władzom miasta, przywołując słowa Prezydenta Wrocławia Jacka Sutryka deklarujące pełne i bezwarunkowe wsparcie organizacyjne i finansowe dla działań oraz inicjatyw Związku Sybiraków. Ze strony działaczy Związku padły również serdeczne podziękowania dla dyrekcji, grona pedagogicznego oraz uczniów za trud włożony w organizację kolejnych Zjazdów i nieustanne pielęgnowanie pamięci.

Ryszard Kessler – Wiceprezydent Wrocławia, który w swoim wystąpieniu zaznaczył, że Wrocław stał się szczególnym miejscem dla środowisk sybirackich, to tutaj bowiem dla wielu z nich zakończyła się wieloletnia, wojenna tułaczka. Podkreślając hart ducha Zesłańców, Wiceprezydent zaapelował do zebranych o wzajemny szacunek i miłość do życia.

W dalszej części spotkania głos zabrał Piotr Bosko przedstawiciel Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku. Prelegent przybliżył zebranym specyfikę swojej pracy, w której jako edukator prowadzi lekcje muzealne oraz warsztaty tematyczne, a także angażuje się w organizację wydarzeń cyklicznych, w tym corocznego „Peletonu Pamięci" – rowerowego przejazdu śladami historii. Z kolei jako kurator i współautor wystaw odpowiada za warstwę merytoryczną oraz narracyjną ekspozycji miejskich, obrazujących losy Białegostoku pod okupacją sowiecką i niemiecką. Wystąpienie miało na celu zapoznanie uczestników z bogatą ofertą edukacyjną i kulturalną placówki. Samo Muzeum Pamięci Sybiru to nowoczesny obiekt narracyjny, zlokalizowany w historycznym kompleksie magazynów wojskowych przy ul. Węglowej 1. Miejsce to ma wymiar głęboko symboliczny – to właśnie z tego punktu w latach 1940–1941 i w okresie powojennym Sowieci deportowali mieszkańców Podlasia w głąb Związku Radzieckiego. Ważnym elementem tożsamości tego miejsca, o którym wspomniano, jest znajdujący się wewnątrz budynku oryginalny rosyjski wagon towarowy (tzw. „tiepłuszka"), stanowiący symbol tamtych tragicznych wywózek.

Wręczenie odznaczeń

Ważnym punktem uroczystości było wręczenie Złotych Odznak Honorowych Związku Sybiraków. W uznaniu szczególnych zasług odznaczenia odebrały nauczycielki Szkoły Podstawowej nr 71: Małgorzata Karpińska, Małgorzata Mejer oraz Barbara Ciesielska.

W drugiej części programu artystycznego uczniowie, w formie układów tanecznych, przybliżyli historię czterech geograficznych azyli – Afryki, Indii, Meksyku oraz Persji (Iranu). Miejsca te po dramatycznych przejściach na Syberii stały się dla polskich dzieci bezpieczną przystanią, w której odnalazły spokój, schronienie i chleb przed powrotem do upragnionego kraju.

Panel edukacyjny: GRA TERENOWA „SYBIRACKIM SZLAKIEM"

1. Informacje ogólne i cel inicjatywy

W ramach prezentacji metod i efektów pracy z uczniami zorganizowano grę edukacyjną zatytułowaną „Sybirackim Szlakiem". Głównym celem przedsięwzięcia było przybliżenie uczestnikom metod i form pracy z dziećmi w wieku szkolnym w obszarze trudnej tematyki dotyczącej Zesłańców Sybiru poprzez interaktywne i angażujące formy warsztatowe.

2. Przebieg i struktura gry

Organizatorzy przygotowali dla uczestników osiem stacji zadaniowych, rozmieszczonych na czterech kondygnacjach budynku. Każda ze stacji prezentowała inne podejście dydaktyczne do tematu:

- Stacja nr 1 *„Poznajemy świat zesłańców"*.
- Stacja nr 2 *„Awatar polskiego zesłańca"* .

- Stacja nr 3 *„Patron w Kronikach Szkolnych”*.
- Stacja nr 4 *„Polacy na Syberii”*.
- Stacja nr 5 *„Sybiracka korespondencja”*.
- Stacja nr 6 *„Z Chmurką na Syberii”*.
- Stacja nr 7 *„Syberyjski Survival”*.
- Stacja nr 8 *„Pod obcym niebem w VR”* (z wykorzystaniem wirtualnej rzeczywistości).

Warunkiem ukończenia gry i zdobycia statusu laureata było uzyskanie potwierdzenia wykonania zadań w czterech wybranych stacjach, realizowanych w ściśle określonej sekwencji (wskazywanej przez strzałki na kartach gry). Czas przewidziany na przejście ścieżki wynosił około 60 minut.

3. Wydarzenia towarzyszące

Oprócz głównej gry, uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z bogatą ofertą wystawienniczą i kulturalną Szkoły:

- Prezentacją efektów działań wokół patrona szkoły w latach 2021–2025 oraz wystawą fotograficzną.
- Wystawą literatury sybirackiej oraz.
- Pokazami sybirackich teatrzyków Kamishibai oraz prezentacją Muzeum Pamięci Sybiru.
- Wysłuchaniem wywiadu z Sybirakiem, panem Ryszardem Janoszem.
- Dokonaniem pamiątkowych wpisów w Kronice Zjazdów i Księdze Pamiątkowej.

Zwieńczeniem całego wydarzenia był spacer „Śladami Pamięci”, który rozpoczął się o godzinie 13:00. Nauczyciele ze Szkoły Podstawowej nr 71 poprowadzili uczestników Zjazdu w kierunku budynku przy ul. Podwale. Podczas przechadzki goście odkrywali, jak umiejętnie połączono miejską przestrzeń z budowaniem tożsamości szkoły i pamięcią o jej patronie. Pierwszym punktem na trasie był wyjątkowy mural na szkolnym ogrodzeniu, nawiązujący do historycznych korzeni placówki w samym sercu wrocławskiego Śródmieścia. Następnie uczestnicy podziwiali lasek kieszonkowy na Skwerze im. Dzieci Sybiru, który zdobi przestrzeń przed samym wejściem do budynku. Wielką atrakcją okazała się historia wrocławskiego Krasnala Lecha Sybiraka, wiernie strzegącego progów SP71. W tym wyjątkowym miejscu na gości czekała niespodzianka – każdy z nich otrzymał w prezencie zbiór baśni o Lechu Sybiraku. Książka ta jest efektem konkursu literacko-graficznego, w którym swoimi talentami wykazali się uczniowie naszej szkoły. Spacer zakończył się przy wejściu głównym, gdzie goście mogli zobaczyć tablicę pamiątkową wmurowaną z okazji nadania szkole imienia „Zesłańców Sybiru”. Kropką nad „i” była wizyta w holu głównym – to tam dumnie prezentuje się sztandar szkoły z głębokim i motywującym mottem: „Z przeszłością w przyszłość”.

4. Nagrody i podsumowanie

Wszyscy uczestnicy, którzy pomyślnie zweryfikowali swoje karty gry z potwierdzeniami wykonania czterech zadań, zostali uhonorowani wyjątkową nagrodą. W sali na parterze odbyło się spotkanie autorskie z Juliuszem Woźnym i Dawidem Biernatem, podczas którego wręczano egzemplarze nowego sybirackiego komiksu pt. *„Obietnica”* wraz z osobistymi autografami twórców.

Przedsięwzięcie zakończyło się sukcesem, łącząc nowoczesne technologie (VR) i tradycyjne formy przekazu historycznego w sposób atrakcyjny dla odbiorcy.

Uroczystości pod Pomnikiem Sybiraków

Po wspólnym obiedzie uczestnicy Zjazdu udali się na Plac Strzelecki pod Pomnik Zesłańców Sybiru, gdzie prezesi organizacji, dyrektorzy oraz nauczyciele złożyli oficjalne wiązanki kwiatów i zapalili znicze.

Podczas ceremonii przemawiali:

- Dr Marek Kosendiak oraz dr Andrzej Jerie (Centrum Historii Zajezdnia),
- ks. Jerzy Żytowiecki (proboszcz parafii pw. św. Bonifacego),
- płk dr Ryszard Janosz – Prezes Wrocławskiego Oddziału Związku Sybiraków, który zaznaczył, że pomnik ten jest miejscem żywej pamięci, pod którym corocznie odbywają się modlitwy oraz uroczyste obchody Światowego Dnia Sybiraka (17 września).

Dyrektor Andrzej Jerie przypomniał zebranym historyczny kontekst zsyłek i podkreślił, że misja edukacyjna wciąż trwa. Apelował o jedność oraz budowanie przyszłości młodych pokoleń na fundamencie prawdy i wolności, które ostatecznie zawsze zwyciężają.

- **Popołudnie** – Zaproszeni goście w ramach programu kulturalnego zwiedzili Muzeum Pana Tadeusza oraz Panoramę Racławicką.

- **Godz. 20:00 – 22:00** – Zjazd podsumowano uroczystą, oficjalną kolacją wydaną na cześć gości w hotelu Ibis.

Piątek, 29 maja.

- **Godz. 9:00 – 11:00** – Po śniadaniu uczestnicy zgromadzili się w sali konferencyjnej hotelu Ibis, aby wziąć udział w sesji końcowej oraz podsumowaniu obrad XV Zjazdu.

Inicjatywa obchodów 100-lecia Związku Sybiraków

Podczas panelu zamykającego głos zabrali przedstawiciele Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru we Wrocławiu. W swoim oficjalnym wystąpieniu podsumowującym Prezes Stowarzyszenia, Antonina Kużaj, odniosła się do kluczowych celów organizowania corocznych zjazdów. Podkreśliła, że stanowią one unikalną przestrzeń do wymiany doświadczeń, dzielenia się sukcesami, ale także wspólnego stawiania czoła problemom związanym z upamiętnianiem losów Polaków na Syberii. Zwróciła uwagę, że ten ogólnopolski projekt w sposób fundamentalny służy ocaleniu od zapomnienia historii naszych Rodaków. Opierając się na własnych doświadczeniach z pracy zawodowej oraz obecnej działalności społecznej, Pani Prezes Kużaj zaznaczyła, że najcenniejszą formą rozwoju dla dyrektorów i nauczycieli jest możliwość wzajemnej nauki oraz czerpania z dobrych praktyk wypracowanych przez inne placówki. Na zakończenie skierowała słowa głębokiej wdzięczności ku całej społeczności Szkoły Podstawowej nr 71 we Wrocławiu, dziękując za ogromny trud włożony w perfekcyjną organizację Zjazdu. Podziękowała również wszystkim uczestnikom za tak liczne przybycie, wyrażając jednocześnie nadzieję, że pobyt we Wrocławiu pozwolił im choć w części poznać urok i historię stolicy Dolnego Śląska.

Następnie głos zabrał wiceprezes Stowarzyszenia, dr Marek Kosendiak, który przedstawił strategiczną propozycję wspólnych działań związanych z przypadającą na 2028 rok 100.

rocznicą powstania Związku Sybiraków. Głównym założeniem tej ogólnopolskiej inicjatywy jest szerokie włączenie w przygotowania środowisk sybirackich, organizacji społecznych, instytucji kulturalno-oświatowych oraz szkół z całego kraju, przy jednoczesnym poszanowaniu autonomii i różnorodności podejmowanych przez nie działań.

Do najważniejszych celów inicjatywy zaliczono:

- Inspirowanie i zachęcanie szkół, stowarzyszeń oraz społeczności lokalnych do podejmowania własnych, oddolnych inicjatyw upamiętniających Sybiraków.
- Utworzenie zintegrowanego, wspólnego kalendarza obchodów stulecia, prezentującego wydarzenia o charakterze lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim.
- Intensyfikację działań w okresie od czerwca 2027 do czerwca 2028 roku poprzez organizację projektów edukacyjnych, konkursów historycznych, spacerów pamięci oraz uroczystości rocznicowych.
- Opracowanie i realizację wybranych przedsięwzięć o skali ogólnokrajowej.
- Powołanie dedykowanego zespołu złożonego z zaangażowanych edukatorów i reprezentantów stowarzyszeń, którego zadaniem będzie merytoryczne i organizacyjne wsparcie projektów ogólnopolskich.

Dr Marek Kosendiak zadeklarował pełną gotowość do koordynowania prac związanych z wdrożeniem tej inicjatywy. Zwrócił się jednocześnie z apelem do uczestników Zjazdu o zgłaszanie propozycji przedsięwzięć ogólnokrajowych oraz deklarowanie udziału w pracach komitetu organizacyjnego w nieprzekraczalnym terminie do 15 lutego 2027 roku. Wyznaczenie tej cezury czasowej pozwoli na odpowiednio wczesne zaplanowanie logistyki, efektywne pozyskanie zewnętrznych funduszy w 2027 roku oraz zapewnienie reprezentatywności środowisk sybirackich z różnych regionów Polski.

XV Zjazd Dyrektorów i Prezesów jednogłośnie przyjął uchwałę popierającą opisaną inicjatywę i oficjalnie powierzył dr. Markowi Kosendiakowi funkcję jej Głównego Koordynatora.
Uchwała nr 1 /2026

Propozycje projektów ogólnopolskich oraz zgłoszenia kandydatów do komitetu organizacyjnego należy przesyłać drogą elektroniczną na adres: biuro@pamiecsybiru.wroclaw.pl

Ramy czasowe i harmonogram działań (2026–2028)

- 2 listopada 2026 r. – 15 lutego 2027 r.
  Przyjmowanie oficjalnych wniosków, propozycji inicjatyw ogólnopolskich oraz zgłoszeń do komitetu organizacyjnego. Rozpoczęcie wstępnych prac koordynacyjnych i audyt możliwości partnerskich.
- 16 lutego – 30 kwietnia 2027 r.
  Formalne zawiązanie komitetu organizacyjnego, selekcja i zatwierdzenie projektów ogólnokrajowych. Budowa pierwszej wersji kalendarza obchodów oraz wdrożenie procedur związanych z pozyskiwaniem finansowania.
- 1 maja 2027 r.
  Oficjalne uruchomienie i publiczna prezentacja ogólnodostępnego kalendarza obchodów.
- 1 maja 2027 r. – 30 czerwca 2028 r.
  Ciągła rejestracja nowych inicjatyw lokalnych i regionalnych we wspólnym kalendarzu. Bieżąca koordynacja wydarzeń centralnych oraz stałe wspieranie Związku Sybiraków w realizacji uroczystości jubileuszowych.

W dalszej części obrad głos zabrali przedstawiciele Augustowa, którzy wystąpili z oficjalną propozycją zorganizowania kolejnego spotkania w swoim regionie.

Uchwałą nr 2/2026 Zebrani jednogłośnie przyjęli propozycję zorganizowania kolejnego Zjazdu w Augustowie. W związku z czym gospodarzem XVI Krajowego Zjazdu Dyrektorów Szkół i Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń Noszących Imiona Upamiętniające Zesłańców Sybiru został Augustów. Wydarzenie to odbędzie się w dniach 2–4 czerwca 2027 roku. W skład komitetu organizacyjnego odpowiedzialnego za przygotowanie i przebieg zjazdu wchodzą następujące podmioty:

- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Zygmunta Augusta w Augustowie – działająca jako kontynuatorka tradycji zlikwidowanego Gimnazjum nr 2 im. Sybiraków w Augustowie,
- Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Netcie,
- Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Krasnymborze,
- Stowarzyszenie Pamięci Zesłańców Sybiru w Augustowie.

Dzięki zaangażowaniu lokalnych placówek oraz stowarzyszenia, Augustów stał się kolejnym ważnym punktem na mapie ogólnopolskiego ruchu pamięci o losach Zesłańców Sybiru.

W kolejnym punkcie programu głos zabrała Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 im. Zygmunta Augusta w Augustowie, Henryka Rzepecka. Zwróciła się ona do zgromadzonych z poruszającym apelem o uczczenie minutą ciszy pamięci zmarłej Leny Anny Olechowskiej.
Lena Anna Olechowska odeszła 23 marca 2026 roku po długiej i ciężkiej chorobie. Była osobą niezwykle zasłużoną dla środowiska sybirackiego oraz stałą uczestniczką wielu ogólnopolskich zjazdów, w tym historycznego II Zjazdu w Augustowie. Zapisała się w pamięci delegatów m.in. jako współautorka wzruszającego spektaklu „Miłość ci wszystko wybaczy", wystawionego podczas tamtego spotkania. Przez wiele lat, do czasu likwidacji Gimnazjum nr 2 im. Sybiraków w Augustowie, pracowała jako oddana nauczycielka muzyki i plastyki oraz ceniony wychowawca młodzieży. Przez całe swoje życie zawodowe i społeczne pozostawała głęboko zaangażowana w upowszechnianie tematyki patriotycznej i losów zesłańców na Syberię. Za swoją działalność była wielokrotnie odznaczana przez Związek Sybiraków. Jako współzałożycielka i aktywna działaczka Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru w Augustowie do końca angażowała się w pielęgnowanie pamięci historycznej.
Jej zbyt wczesne odejście to niepowetowana strata dla całej społeczności oraz ogólnopolskiej rodziny sybirackiej. Cześć Jej Pamięci.

Ze słowami podziękowania dla uczestników XV Zjazdu, ale także dla wszystkich osób zaangażowanych w realizację tego ogólnopolskiego przedsięwzięcia zwrócili się do zebranych kolejno: dr Ryszard Janosz – jako Prezes Związku Sybiraków we Wrocławiu, a jednocześnie zastępca Prezesa Zarządu Głównego oraz Leszek Wesołowski dyrektor Szkoły Podstawowej nr 71 im. Zesłańców Sybiru we Wrocławiu. Szczególne wyrazy wdzięczności za wsparcie działań, trud oraz osobiste zaangażowanie w organizację tego wyjątkowego wydarzenia skierowano do następujących instytucji oraz osób:

I. Ośrodka „Pamięć i Przyszłość" – Centrum Historii Zajezdnia
- Panu dr. Andrzejowi Jerie – Dyrektorowi Ośrodka,
- w szczególności Panu Markowi Kosendiakowi oraz Panu Janowi Zagwojskiemu.

II. Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego (WCRS)
- Pani Dorocie Feliks – Dyrektor WCRS,
- Pani Marcie Majchrzak – Zastępcy Dyrektora WCRS,
- Pani Dorocie Kozak-Rybskiej.

III. Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru
- Pani Antoninie Kużaj – Prezes Stowarzyszenia,

- Pani Lidii Gustaw,
- Pani Janinie Jakubowskiej,
- Panu Juliuszowi Woźnemu.

IV. Związku Sybiraków Oddział we Wrocławiu
- Panu Prezesowi Ryszardowi Janoszowi,
- Panu Romanowi Janikowi,
- Panu Mirosławowi Zengielowi.

V. Dyrekcji Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku
- Panu Dyrektorowi, którego podczas uroczystości godnie reprezentował Pan Piotr Bosko.

VI. Przedstawicieli Władz Samorządowych i Instytucji Kultury
- Prezydenta Miasta Wrocławia – Pana Jacka Sutryka,
- Dyrektora Zakładu Narodowego im. Ossolińskich – Pana dr. Łukasza Kamińskiego oraz Wicedyrektora – Pana dr. Marka Mutora,
- Dyrektora OKiS i Pełnomocnika Wojewody Dolnośląskiego ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych – Pana Igora Wójcika,
- Dyrektora Departamentu Edukacji Urzędu Miejskiego – Pana Jarosława Delewskiego.

VII. Dyrekcji oraz Pracowników Szkoły Podstawowej nr 71 we Wrocławiu
- Wicedyrektorów Szkoły: Pani Jolanty Nawareckiej oraz Pani Beaty Sienkiewicz,
- Kierownika świetlicy – Pani Barbary Ciesielskiej,
- Kierownika gospodarczego – Pani Kamili Ilnickiej,
- Sekretarza Szkoły – Pani Magdaleny Czubak,
- Wszystkich zaangażowanych nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych.

VIII. Osobom prywatnym za ich bezinteresowną pomoc w procesie organizacyjnym
- Panu Kazimierzowi Korczyńskiemu – Honorowemu Gościowi Zjazdu, który choć nieobecny fizycznie, wspierał organizatorów całym sercem,
- Pani Renacie Górce z Nowego Sącza,
- Pani Dyrektor Urszuli Łapińskiej Wiśniewskiej z Lublina.
- Państwu Marii i Artemowi Gostievom – twórcom oprawy graficznej zjazdu.

Oficjalną część podziękowań zamknęły gorące słowa skierowane do wszystkich przybyłych Gości. Organizatorzy wyrazili ogromną radość z faktu, że uczestnicy zjazdu zechcieli odwiedzić Wrocław, dając szansę na bliższe poznanie i spędzenie tych kilku wyjątkowych, majowych dni w tak znakomitym towarzystwie.

Na zakończenie obrad XV Krajowego Zjazdu Dyrektorów Szkół i Placówek ora oraz z Prezesów Stowarzyszeń Noszących Imiona Upamiętniające Zesłańców Sybiru miało miejsce niezwykle poruszające wydarzenie. Zgromadzonym uczestnikom zostało odczytane oficjalne przesłanie skierowane przez Kazimierza Korczyńskiego – Honorowego Gościa Zjazdu oraz inicjatora tych ogólnopolskich spotkań.

Pan Kazimierz Korczyński, który w 2011 roku w Nowym Sączu zapoczątkował tradycję wspólnych zjazdów, z przyczyn niezależnych nie mógł po raz pierwszy osobiście uczestniczyć w wydarzeniu. W swoim liście wyraził ogromną dumę z faktu, że zapoczątkowane przez niego dzieło przynosi tak znakomite efekty. Podkreślił, że na przestrzeni piętnastu lat udało się stworzyć sieć blisko 60 ośrodków (szkół, placówek i stowarzyszeń), które stały się kluczowymi instytucjami w Polsce, w sposób ciągły pielęgnującymi i propagującymi historię zesłań na „Nieludzką Ziemię". Wskazał również na ważny proces dziejowy, w którym te podmioty przejmują w swoich środowiskach zadania i funkcje organizacyjne Związku Sybiraków. W przesłaniu znalazły się także serdeczne podziękowania dla dyrektora Leszka Wesołowskiego oraz wszystkich współorganizatorów za trud włożony w przygotowanie jubileuszowego

spotkania we Wrocławiu. Autor życzył uczestnikom owocnych obrad, niesłabnącej energii do dalszego działania oraz radosnego odkrywania uroków stolicy Dolnego Śląska.
List zamknęły pełne nadziei słowa: „Do zobaczenia w Augustowie! – jeżeli taka będzie wola Zjazdu", które – w nawiązaniu do przyjętej wcześniej propozycji delegatów z Augustowa – stały się symbolicznym i pełnym optymizmu zaproszeniem na kolejny, XVI Zjazd w 2026 roku. Po odczytaniu listu i zebraniu braw od wzruszonych uczestników, XV Jubileuszowy Zjazd został oficjalnie zamknięty.

Podsumowanie

XV Zjazd Dyrektorów Szkół, Placówek oraz Prezesów Stowarzyszeń Noszących Imiona Upamiętniające Zesłańców Sybiru stał się nie tylko płaszczyzną integracji środowisk kombatanckich i edukacyjnych, ale przede wszystkim potężnym manifestem żywej pamięci historycznej. Trzydniowe obchody we Wrocławiu dobitnie pokazały, że tragiczne dziedzictwo Golgoty Wschodu pozostaje fundamentem, na którym współczesne pokolenia budują swoją tożsamość, narodową jedność oraz szacunek dla niepodległości. Uczestnicy zjazdu mieli okazję w praktyczny sposób zapoznać się z wypracowanymi i wdrażanymi we Wrocławiu metodami pracy z najmłodszym pokoleniem. Skupiono się na obszarze edukacji historycznej dotyczącej zesłań syberyjskich – temacie niezwykle trudnym w przekazie pedagogicznym. Płomienne słowa naocznych świadków historii, głębokie zaangażowanie młodzieży oraz dynamiczny program edukacyjny potwierdziły, że misja ocalenia od zapomnienia heroizmu polskich matek i niezłomności Sybiraków jest realizowana z najwyższym oddaniem. Jednogłośne podjęcie uchwały dotyczącej przygotowań do wielkiego jubileuszu 100-lecia Związku Sybiraków otwiera nowy rozdział w krzewieniu prawdy historycznej. Zjazd ten udowodnił, że choć odchodzą ostatni świadkowie tamtych dni, przekazana przez nich sztafeta pamięci trafia w ręce pokolenia, które z dumą i odpowiedzialnością poniesie ją w przyszłość – w myśl głębokiego przekonania, że prawda i wolność zawsze zwyciężają.